

MILJÓNIR FYRI BORD

Amerikanskt felag skuldi útvega skrokk og fiskiloyvi, Albert skuldi útvega føroyskar iløgumenn, og føroyskir iløgumenn skuldu útvega pengar.

Alt projektið er nú farið fyri skeyti!

Í dag hava amerikanararnir eitt óliðugt skiputtan fiskiloyvi, iløgumenninir hjá Alberti hava tikið seg úr projektinum, og kanska síggja teir ongantíð pengarnar aftur, - 4,1 mió. krónur!

Orðið »Alaska« hevur síðstu árin havt gandomagn, tá um iløgu í fiskivinnu ræður. Eisini føroyingar, ið hava sans fyri, nær fiskur lýkur av peningi, hava lítið framvið.

Talan er um ørgrynna av Alaskan-pollock, - ein toskalíkt fiskaslag, ið fremmandir iløgumenninir veidda við trol. At vanligi fiskimaðurin í Alaska er hart ímóti at fremmandir fiskimenn koma har og veidda við trol, tykist ikki at hava tálmað tráðanini.

USA-FERÐ

Albert Mortensen, skipsmeðlari, hevur verið millum teirra, ið hava sæð møguleikarnar. Tíðliga í fjór sendi hann 16 mans til Alaska at kunna seg um møguleikarnar, - fyra danir við Werner Vig, næstmanni Alberts á odda, og 12 føroyingar, ið kundu væntast at vilja seta pengar í.

Áhugin var stórur, men yvirhøvur varð hildið, at skipini, føroyingar sá, á skipasmíðjum og á fiskileið vóru ov smá, 30-40 metrar. Eftir hetta legði Albert Mortensen fram eitt uppskot um ein 50-60 metra bát saman við figgarætlan. Ov nógvir iva-spurningar vóru kortini í sambandi við projektið/ projektini, og alt varð av ongum.

HOKUS POKUS

Treytirnar fyri at reka fiskiskap í USA er, at talan skal vera um skip, ið er bygt í USA og hevur fiskiloyvi. Men fleiri av amerikansku skipunum við loyvi eru ov smá. Tískil hevur eitt

margháttligt fyribrigdi tikið seg upp, har t.d. Albert Mortensen og amerikanskir skipaigarar kasta saman um at byggja skiputtanlands.

Skipsmeklarin skaffar útlendskan kapital (t.d. úr Føroyum) og amerikansku skipaigararnir útvega ein döll við fiskiloyvi, ið verður sendur til skipasmíðjuna í t.d. Spania. So eru formaliteitir í lagi: omaná amerikanska 30 metra-skrokkinn byggir tú ein 80-90 metra langan bát! Skipið hevur fiskiloyvi og er bygt í USA, - tað er bara umbygt! Hokus pokus...

100 MIÓ. KRÓNUR

Tað er eitt slíkt samarbeiði, ið Albert Mortensen hevur gjørt við teir báðar Turin Tasker og Bill Philip á fyrirkuni Alaska Joint Venture Seafood. Í november í fjór gjórdur teir ein sáttmála við skipasmíðjuna C.N. Santodomingo í Vigo, Spania. Talan er um ein verksmíðju-trolara, - 88 metrar langur fyri 115-120 mió. krónur; seinni varð ætlanin skerd niður í góðar 100 mió. krónur. Eftir tí vit hava skilt, so er talan um sáttmála, yvirtiknan frá norðmonnum, ið upprunaliga ætlaðu sær undir rækjuprojekt í Alaska.

TVEIR BÓLKAR

Føroyingar, sum hava sett pening í, ganga í tveimum bólkum, - annar hevur røtur í Vestmanna og hin í Vágum. Størstu partaigararnir í Vágum eru Jens Eli Ellefsen og Ísak Jacobsen,

meðan Gert Poulsen (ið er reiðari saman við Jens Eli Ellefsen), Pauli Poulsen og Eyðun Hansen eru størstu partaigararnir í Vestmanna-bólknum.

Hesir báðir bólkarnir hava so biðið aðrar sett pening í. Millum partaigararnar eru eisini Eyðun Samuelson og Mainhard Haldansen í Havn, - hesin seinni skuldi lata alla brúgvá-útgærd av slagnum Simrad. Formligi karmurin er partafelag undir stovnan, nevnt Alaska Star.

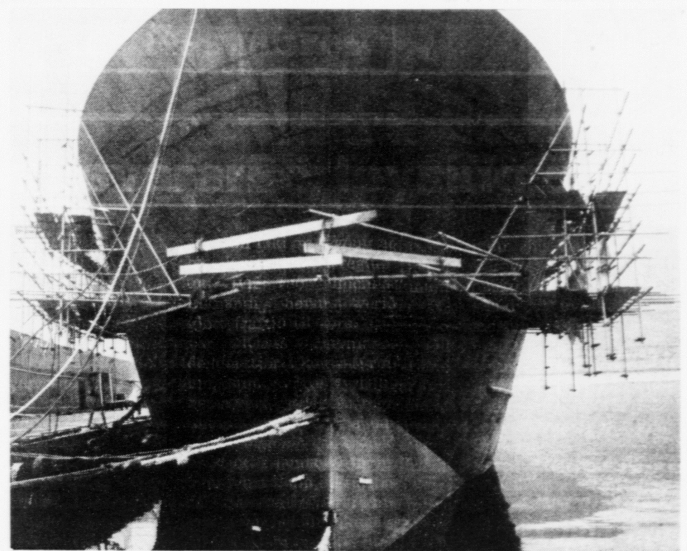
KNÖPP TÍÐ

Kunnandi fundur var í Albert Hall beint fyri nýggjgjár, har tekningar vórðu lagdar fram og greitt var frá møguleikum um at seta pengar í. Í januar vóru Eyðun Hansen, Gert Poulsen og Jens Eli Ellefsen í Keypmannahavn og samráðdu við Ture Korsager og Handelsbanken. Korsager var næstmaður Alberts á skrivstovuni í Keypmannahavn; sum skilst er Korsager, ið nú hevur egið virkið, eisini við í projektinum.

Handilbankin, ið samskipar figgingina, setti harðar treytir, - eginpeningurin skuldi vera ríkiligur og tryggin í lagi. Umframt Handelsbanken eru eisini spanskir, hollendskir og amerikanskir figgarstovnar uppi.

KNAPPARI TÍÐ

Í februar restaði framvegis eginpeningur í, og boð vóru eftir fleiri »smáum« iløguhugum. Teir finga ikki nógv tíð at umráða seg í teir skuldu taka støðu straks og bein-

anveg, - innan tveir, trýggjar dagar. Hesir - einir 15-20 í tali - hava sett 50.000-100.000 krónur í hvør. Summir figgjaðu av bók, aðrir við láni ímóti persónligari trygd.

EGINPENINGIN AFTUR

Iløgumenninir hava fingið munnliga játtan fyri, at eginpeningurin fór at verða goldin út aftur um tvey ár. Ein partur skuldi vinnast inn aftur við at spara upp á upphæddina, ið eigararnir høvdu at ráða yvir í byggitíðini.

Eftir tí vit hava fingið uppspurt, so er føroyski parturin, ið er lagdur á borðið 3,5-4,1 mió. krónur.

Harumframt hevur ein dani í Hirtshals einsamallur sett 3,5 mió. krónur í skipið.

ALBERT 1,1 MIÓ.

Sjálvur hevur Albert Mortensen sett 1,1 mió. krónur í projektið; men hann stendur ikki sjálvur fyri hesum partinum, - tað ger ein av teimum stóru partaigarunum.

Parturin hjá amerikansku felagnum er skrokkurin, og so hevur skipasmíðjan sjálf eisini sett einar 2-3 miljónir í projektið.

Samlaði eginpeningurin er 14 mió. krónur.

Onkur hevur ívast í, um amerikansku myndugleikarnir fóru at góðtaka nýggja risaskipið sum verandi sama skip, ið døllurin, ið fór til umbyggingar; gjórdur teir ikki tað, so skuldi tollur svarast og fiskiloyvi kanska ivasamt. Svárið var, at teir báðir Tasker og Philip høvdu eftirfarandi træðrir til amerikansku myndugleikarnar, so tað fór at ganga.

BANG! FYRSTU FERÐ

Treytin fyri projektinum var, at skipið skuldi verða liðugt og innan fyrri amerikanskt sjómærk innan 28. juli í ár. Annars misti skipið fiskiloyvið! Men tað varð skjótt greitt, at hetta fór ikki at halda, tí steður kom í byggingina, tá skipasmíðjan kom í álvarsligar figgarligar trupulleikar; hetta var tíðliga í summar.

Tasker og Philip høvdu sínar træðrir at lesa seg eftir, og amerikansku myndugleikarnir góvu felagnum eina longda freist: skipið skuldi nú vera innan fyrri amerikanskt sjómærk innan árslok.

EINKI EFTIRLIT

Føroysku eigararnir og iløgumenninir vistu lítið og einki um, hvussu leið eftir við byggingini, tí einki framhaldandi eftirlit hevur verið. Hann, ið fara skuldi (ein av partaigarunum), kravdi at fáa 40.000 krónur um mánaðin í samsýning. Men sparast skuldi á hesum posti, so hann kundi »bert« fáa 20.000 krónur um mánaðin.

BANG! AÐRU FERÐ!

Hóast arbeidsfólkið hevði yvirtikið skipasmíðjuna og hon var komin í gongd aftur, so hevði hon alstórar figgarligar trupulleikar at dragast við. Tá tað varð greitt, at tað fór at verða ivasamt, um skipið varð liðugt til ársskiftið, varð skipasmíðjan kravd eftir eini skrivligari vátan fyri, at hon kundi halda avtaluna. Skipasmíðjan vildi einki pappír senda, váttaði bert munnliga, at tað fór at ganga...

SÁTTMÁLIN UPPSAGDUR

Tískil varð tvingan sett á: sáttmálin varð uppsagdur, allar útgjaldingar steðgaðar og skipasmíðjan kravd eftir peninginum. Svárið frá skipasmíðjuni var einki annað enn ein umboð um at lata sáttmálan standa við, skipið skuldi verða liðugt til tíðina. Svárið frá »eigarunum« var, at tá teir høvdu eina skrivliga vátan frá skipasmíðjuni, so skuldi hon fáa bæði sáttmála og pengar aftur.

ALT UPP- STEDGÆÐ

Nú er alt steðga. Skipið liggur so gott sum liðugt í Vigo, men langt frá so liðugt, at tað kann yvirtakast og siglast til USA. So í staðin fyri projekt »Alaska-skip« hava teir avvarðandi fingið eitt heilt annað og tíðarkrevjandi projekt at dragast við: hvussu fáa teir peningin aftur?!

HVUSSU VIÐ PENGUNUM?

Og tað hevur gingið sera striltið. Føroysku iløgumenninir hava mist allan áhuga fyri sjálvum skipinum, so teir hava bert ein spurning at seta: fáa vit pengarnar aftur.

Men aðrir spurningar eru eins áhugaverdir: varðveitir amerikanska felagið fiskiloyvi? Hvør eigur skipið, - hvør skal gera tað liðugt og gjalda... Hvat hevur miseydnada projektið havt at siga siga fyri umdømi Albert Mortensen's á altjóða skipsmeklara-marknaðinum... Um so er, at tað hevur havt negativa ávirkan, rakar tað so eisini føroysk áhugamálið yvirhøvur...?

ówh